

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 27 czerwca 2016 roku Skarb Państwa - reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. wniósł o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, w spółce handlowej, w przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu wobec uczestnika D. P. (1), prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w S., na okres 7 lat.

Uczestnik wniósł o oddalenie wniosku w całości i zasądzenie kosztów postępowania.

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2016 roku wydanym w sprawie sygn. akt XIV Gzd 41/16 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi:

- 1. pozbawił D. P. (1), PESEL nr (...), prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia na okres 7 lat,**
- 2. podał do publicznej wiadomości treść punktu 1. postanowienia przez zamieszczenie obwieszczenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym,**
- 3. pokrył tymczasowo ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi koszt obwieszczenia, o którym mowa w punkcie 2. postanowienia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym,**
- 4. zasądził od D. P. (1), PESEL nr (...), na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi kwotę 500,00 zł tytułem zwrotu tymczasowo pokrytego ze Skarbu Państwa kosztu dokonania obwieszczenia o orzeczeniu zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.**

Rozstrzygnięcie to oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

D. P. (1), PESEL nr (...), był indywidualnym przedsiębiorcą zarejestrowanym w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej od dnia 6 czerwca 2000 roku, prowadzącym firmę o nazwie (...) w S.. Przedmiotem jego działania były specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane. Uczestnik jest żonaty od 29 września 1990 roku, jednak z żoną M. nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego, mają córkę P.. Od stycznia 2015 roku przebywa w C., gdzie mieszka i pracuje jako dyrektor zarządzający w c. spółce (...) (...) z siedzibą w C.. Otrzymywane z tego tytułu wynagrodzenie nie jest zajęte przez komornika. Nie posiada on żadnego majątku.

Wskutek kryzysu w 2012 roku w branży budowlanej pojawiły się problemy z płatnościami od kontrahentów uczestnika postępowania. Spadek zamówień w sektorze, w którym działał przedsiębiorca, skutkowało zmniejszeniem przepływu środków finansowych w firmie, ponadto część środków została zamrożona u kontrahentów jako zabezpieczenie należytego wykonania zamówień. W dalszym ciągu jednak uczestnik prowadził działalność gospodarczą, uzyskując środki finansowe na częściową spłatę zadłużenia. W tym samym okresie czasu nastąpił nagły wzrost kursu franka szwajcarskiego, co było bardzo istotne dla uczestnika, gdyż w tej walucie spłacał on raty leasingowe. Uczestnik chcąc korzystać w dalszym ciągu z przedmiotów leasingowych w pierwszej kolejności spłacał raty leasingu, pomijając inne zobowiązania. Już w 2012 roku uczestnik zaprzestał płatności zobowiązań podatkowych na rzecz Skarbu Państwa, a także względem ZUS. Na rzecz wnioskodawcy zalega z płatnością należności głównej wraz z odsetkami w kwocie 219.261,86 zł z tytułu podatku od towarów i usług, podatku od własnych dochodów osobistych oraz zatrudnionych pracowników, za okres co najmniej od I kwartału 2012 roku. Przeciwno uczestnikowi zostało wydanych szereg tytułów

wykonawczych m.in. przez wnioskodawcę, Prezydenta Miasta S., Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Ł. Inspektorat w S. oraz Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego. Wszystkie te tytuły zostały przekazane pismem z dnia 26 kwietnia 2016 roku do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu A. J. (1) celem dalszego łącznego prowadzenia egzekucji w trybie egzekucji sądowej. W ramach prowadzonych od 2012 roku postępowań egzekucyjnych zbyty został cały majątek uczestnika. Jedyną ruchomością pozostającą w majątku uczestnika jest walec samojezdny wibracyjny dwudębowy ręczny firmy (...), zajęty w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego w dniu 29 października 2013 roku, który do chwili obecnej nie został zbyty z uwagi na brak kupujących. Biegły oszacował tę ruchomość na kwotę 6.400,00 zł. Prowadzone dotychczas egzekucje nie pozwoliły pokryć zadłużenia, a w dużej mierze okazały się bezskuteczne.

D. P. (1) od 3 października 2013 roku do 11 maja 2015 roku pełnił funkcję prezesa zarządu w spółce (...), której założycielami byli córka uczestnika P. oraz S. P.. (...) Sp. z o.o. był adres głównego miejsca wykonywania działalności prowadzonej przez uczestnika. Również profil działalności był tożsamy z profilem działalności uczestnika. W dniu 11 maja 2015 roku nastąpiła zmiana wpisu w KRS spółki, zmieniono wówczas dane wspólników spółki, a także jej reprezentantów. Obecnie jednym ze wspólników jest c. spółka (...) (...) z siedzibą w M. (...) C. T., w której uczestnik pełni funkcję Dyrektora Zarządzającego, a obecnym prezesem spółki (...) jest K. P. – matka uczestnika.

D. P. (1) prowadząc indywidualną działalność gospodarczą, pomimo spoczywającego na nim obowiązku, nie złożył deklaracji o wysokości uzyskanych dochodów za rok 2013, 2014 i 2015. W roku 2015 zaprzestał prowadzenia tej działalności i wykreślił się z ewidencji CEIDG. Wnioskodawca w związku z nieregulowaniem swoich zobowiązań podatkowych został ukarany karą grzywny za wykroczenia skarbowe na podstawie art. 77 § 3 oraz art. 57 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 r. - Kodeks karny skarbowy. Ponadto w dniu 30 maja 2016 roku zostało również wszczęte przeciwko niemu dochodzenie w sprawie o przestępstwo skarbowe na podstawie art. 54 § 2 oraz art. 60 § 1 tej ustawy. W dniu 25 lutego 2015 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w S., wystąpił do Sądu Rejonowego w Sieradzu o ogłoszenie upadłości D. P. (1). Postanowieniem z dnia 23 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy prawomocnie oddalił przedmiotowy wniosek, na podstawie art. 13 prawa upadłościowego, z uwagi na brak wystarczającego majątku na pokrycie kosztów wywołanych ogłoszoną upadłością.

Sąd Rejonowy wskazał, że postępowanie sądowe w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej określone zostało przepisami obowiązującej od dnia 1 października 2003 roku ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku - Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 233), w brzmieniu nadanym jej nowelą z dnia 15 maja 2015 roku (Dz. U. z 2015 r, poz. 978), przy czym w sprawach, w których po wejściu w życie wskazanej noweli, to jest od dnia 1 stycznia 2016 roku, wpłynął wniosek zakazowy, działania lub zaniechania stanowiące podstawę orzeczenia tego zakazu, ocenia się według przepisów ustawy obowiązującej w dniu ich wystąpienia (art. 452 ust. 2 ustawy – prawo restrukturyzacyjne).

W myśl dyspozycji art. 373 ust.1 tej ustawy, sąd uprawniony jest, a zatem może lecz nie musi, na wniosek m.in. wierzyciela, syndyka, nadzorcy sądowego albo zarządcy (art. 376 ust. 1 powołanego prawa), do orzeczenia pozbawienia na okres od jednego do dziesięciu lat prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu osoby, która ze swej winy min. będąc do tego zobowiązana z mocy ustawy, nie złożyła w ustawowym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości (pkt 1). Przy orzekaniu zakazu na tej podstawie należy wziąć pod uwagę stopień winy tych osób oraz skutki podejmowanych działań w szczególności obniżenie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli (ust 2). Żądanie takie może zostać jednakże obecnie oddalone wówczas, gdy złożony został przez zobowiązanego wniosek restrukturyzacyjny, a rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli nie jest znaczny (ust. 1a). Zgodnie natomiast z art. 374 ust. 1 wobec dłużnika będącego osobą fizyczną można orzec zakaz w takim samym rozmiarze także w sytuacji, gdy jego niewypłacalność była następstwem celowego działania lub rażącego niedbalstwa. Przy czym w sprawach o orzeczenie przedmiotowego zakazu stosuje się przepisy o postępowaniu nieprocesowym (art. 376 ust 1 powołanego prawa).

Odpowiedzialność, o której mowa we wskazanych przepisach, opiera się na zasadzie winy zarówno umyślnej jak również nieumyślnej, definiowanej w prawie cywilnym jako niedbalstwo czyli niezachowanie należytej staranności w swoim zachowaniu /v. A. Jakubecki, F. Zedler – Prawo upadłościowe i naprawcze, Komentarze Zakamycze, 2003 r , str. 957/. Winy tej się nie domniemywa /v. postanowienie SN z dn. 15.12.2005 r, II CSK 15/2005, Lex Polonica 2120030/, co oznacza, że żądający zakazu dla jego skuteczności musi ją wykazać.

Podstawą do ogłoszenia upadłości każdego podmiotu mającego zdolność upadłościową (art. 5 prawa upadłościowego) jest każdorazowo stan jego stan niewypłacalności (art.10 tego prawa), związany z utratą zdolności do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych (art. 11 ust. 1) bądź w poprzednim porządku prawnym, związanym z nie wykonywaniem wymagalnych zobowiązań pieniężnych. Nieistotne jest czy podmiot ten nie wykonuje wszystkich zobowiązań, czy też tylko niektórych z nich, przy czym nawet niewykonywanie zobowiązań o niewielkiej wartości aczkolwiek w dłuższym okresie czasu świadczącym o trwałości tego stanu, oznacza jego niewypłacalność (por. wyrok z dn. 29.01.2008 r WSA w Lublinie oraz wyrok SN z dn.10.01.2011 r, V CSK 211/10 – Lex nr 738136). Bez znaczenia pozostaje także przyczyna, dla której zobowiązania nie są wykonywane a także ich charakter, a mianowicie czy są one publicznie czy prywatnoprawne /v. opracowanie A. Jakubecki, F. Zedler j/w, str. 41 / . Stan niewypłacalności może być wykazywany za pomocą wszelkich dowodów wskazujących, że dłużnik nie może wykonać swoich zobowiązań (wyrok SN z dn. 23.03.2000 r, II CKN 874/98 – Lex 50978). Legitymowanym do wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości jest sam dłużnik, każdy z jego wierzycieli osobistych oraz w odniesieniu do niektórych podmiotów prawa określonych w ust. 2 art. 20 ustawy upadłościowej, osoby tam wskazane. W sytuacji zatem zaistnienia podstawy do ogłoszenia upadłości, a więc stanu niewypłacalności sam dłużnik albo w/w prawni jego reprezentanci, nie później, niż obecnie w terminie 30 dni, a w poprzednim stanie prawnym w terminie 14 dni, zobowiązani są zgłosić w sądzie wniosek o upadłość (art. 21 ust. 1 prawa upadłościowego). Nie jest dopuszczalne jakiegokolwiek odstępstwo od wskazanego ustawowego terminu, gdyż możliwość taka nie wynika z żadnego przepisu. Przy czym pojęcie „właściwego czasu” do zgłoszenia wniosku o upadłość jest przesłanką obiektywną i dla jej określenia nie ma znaczenia subiektywne przekonanie osób reprezentujących przedsiębiorcę (v. wyrok SN z dn. 24.09.2008 r, II CSK 142/08, Lex 470009).

Odnosząc te rozważania do ocenianej sprawy Sąd Rejonowy stwierdził, że niewątpliwie wnioskodawca legitymowany był do wystąpienia z żądaniem orzeczenia zakazu jako wierzyciel. Wierzytelność jego jest niewątpliwa i nie była kwestionowana. Każdemu zatem wierzycielowi, po myśli wskazanego art. 376 prawa upadłościowego, przysługuje prawo podmiotowe w postaci uprawnienia do złożenia wniosku zakazowego wobec dłużnika bądź osób go reprezentujących, o ile - w jego ocenie - zachodzą ku temu prawne podstawy i to niezależnie od jego intencji czy interesu w tym względzie, których usprawiedliwiać, a tym bardziej dokumentować, nie musi. Podobnie występujący o zakaz nie musi legitymować się dowodami wszczęcia bądź prowadzenia egzekucji wobec dłużnika, jak również wskazującymi na jej bezskuteczność. Wystarczy okoliczność posiadania udokumentowanej wierzytelności. Ustalenie konkretnej daty niewypłacalności przedsiębiorcy z reguły, z uwagi na dynamikę procesów gospodarczych, jest utrudnione, lecz prawo tego nie wymaga. Wymaga natomiast wykazania prawnych przesłanek tej niewypłacalności w rozumieniu art. 10 i 11 prawa upadłościowego. Poczynione w sprawie ustalenia, wskazują na niewątpliwą okoliczność wystąpienia niewypłacalności indywidualnego przedsiębiorcy D. P. (1) już w 2012 roku. Zaprzestał on wówczas płatności swych wymagalnych wierzytelności, na spłatę których wierzyciele nalegali. Przy czym legitymowali się oni tytułami egzekucyjnymi, stanowiącymi podstawę wszczęcia i prowadzenia później postępowań egzekucyjnych, o niezadowalających rezultatach. W roku następnym, w związku z wypowiedzeniem mu umów leasingowych, zajęciami poszczególnych składników majątkowych w ramach prowadzonych egzekucji, a w efekcie wypowiedzeniem umów kredytowych, skala niewypłacalności przybrała cechy trwałości. Dłużnika nie dysponował także majątkiem pozwalającym zobowiązania te pokryć. Pomimo tych zdarzeń prowadził dalej działalność gospodarczą regulując jedynie te zobowiązania, które pozwalały mu tę działalność kontynuować. Brak wówczas z jego strony wniosku o ogłoszenie upadłości zniweczył cel postępowania upadłościowego, jakim jest równomierne zaspokojenie wszystkich wierzycieli na zasadach określonych prawem upadłościowym i uniknięcie sytuacji, w której niektórzy wierzyciele zaspakajani są kosztem innych (wyrok WSA w Gliwicach z dn. 22.06.2009 r, III SA/ GL 1101/08, Lex 527421).

Zdaniem Sądu Rejonowego wina uczestnika o charakterze obiektywnym, przejawia się w niedopełnieniu wymogów ustawowych o znaczeniu podstawowym dla każdego niewypłacalnego przedsiębiorcy, a związanych ze zgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości „we właściwym czasie”. Wskazywana na usprawiedliwienie przez uczestnika okoliczność braku wiedzy w tym przedmiocie, skalę tej winy może jedynie podwyższyć, zważywszy w szczególności na długotrwałość prowadzonej już działalności gospodarczej (ponad 10 lat). Ulega ona także wzmocnieniu z tej przyczyny, że w sprawie nie udokumentowano, ażeby uczestnik podjął wówczas działania, bądź to w stosunku do wszystkich wierzycieli (np. postępowanie układowe), bądź choćby wobec wnioskodawcy czy ZUS (indywidualne porozumienia), które dałyby mu prawne szanse zrestrukturyzowania zobowiązań czy odłożenia ich w czasie, a tym samym kontynuowania działalności bez generowania kolejnych zobowiązań i to bez uzasadnionych perspektyw ich spłaty i co kluczowe świadomości tego stanu rzeczy. Zaistniałe wówczas zdarzenia gospodarcze o charakterze obiektywnym dla uczestnika, niewątpliwie wpływające na kondycję finansową prowadzonej firmy, takie jak: spadek zamówień w branży budowlanej, wzrost kursu franka, trudności w płatnościach od kontrahentów, nie miały charakteru przemijającego, a tym samym nie mogły utwierdzać uczestnika w przekonaniu o krótkotrwałych jego problemach z płynnością finansową prowadzonego przedsiębiorstwa. Pomimo tego uczestnik w późniejszym kilkuletnim okresie kontynuował działalność gospodarczą, generując dalsze zobowiązania, płacąc jedynie wierzycielom według własnego wyboru umożliwiającego kontynuowanie tej działalności, krzywdząc w tym zakresie pozostałych wierzycieli. Zachowanie takie ewidentnie podważa zaufanie w stosunkach handlowych pomiędzy przedsiębiorcami, zagraża bezpieczeństwu obrotu gospodarczego i nie może być społecznie akceptowane. Sąd podkreślił, że uczestnik, niezależnie od ruchomości leasingowanych, dysponował wówczas majątkiem firmowym o znaczącej wartości, który, w przypadku wnioskowania o upadłość w określonym dyspozycją art. 21 ust. 1 ustawowym i właściwym terminie (art. 373 ust. 1 pkt.), to jest co najmniej w 2013 roku, a następnie w przypadku jej ogłoszenia, mógłby zostać przeznaczony na zaspokojenie wierzycieli w wyższym stopniu, gdyż jego wartość niewątpliwie była wyższa, niż po kilkuletnim okresie dalszej jego kapitalizacji. Ponadto spłata ta nastąpiłaby wedle zasad określanych prawem, a nie kryteriów o których decydował sam przedsiębiorca, uzależnionych od jego aktualnych potrzeb i preferencji.

W odniesieniu stricte do wnioskodawcy Sąd Rejonowy wskazał, że ogłoszenie upadłości przed 2016 rokiem dałoby mu gwarancję wyższego zaspokojenia, zważywszy na bardziej uprzywilejowane przyporządkowanie takich wierzytelności w stosunku do pozostałych określonych art. 342 prawa upadłościowego. W myśl bowiem tej regulacji obowiązującej do końca 2015 roku, tego rodzaju wierzytelności publicznoprawne spłacane były w kategorii II zaspokojenia, przed innymi wierzytelnościami, a obecnie zostały z nimi również w kategorii drugiej zrównane. Prowadzi to do uzasadnionego okolicznościami wniosku, że skala pokrzywdzenia tych wierzycieli w związku ze spóźnionym ogłoszeniem upadłości byłaby dużo wyższa.

Reasumując Sąd Rejonowy podkreślił, że nie do zaakceptowania jest sytuacja, w której osoba ustawowo zobowiązana do złożenia wniosku o upadłość podmiotu pozostającego po myśli art. 10 i 11 ust. 1 prawa upadłościowego w trwałej niewypłacalności, nie czyni tego bez wystarczającego usprawiedliwienia, w okresie co najmniej kilku lat po powstaniu takiego stanu, generując dalsze zobowiązania bez perspektyw ich spłaty oraz świadomości takiego stanu rzeczy, tym samym zmniejszając wartość swojego przedsiębiorstwa i zwiększając skalę pokrzywdzenia wierzycieli.

Uwzględniając wysoki stopień winy uczestnika i brak okoliczności winę tę wyłączającą, Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 373 ust. 1 pkt. 1 prawa upadłościowego orzekł o zakazie w rozmiarze 7 lat. Przy orzekaniu o rozmiarze zakazu wzięto m.in. pod uwagę okoliczność posiadania przez uczestnika środków bieżącego utrzymania, wynikających z jego aktualnego zatrudnienia w firmie zagranicznej.

Sąd Rejonowy nie podzielił zarzutu uczestnika o sprekludowaniu żądania zakazowego, z powołaniem na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 roku, w sprawie o sygn. akt V CSK 424/07. Sąd orzekający podzielił zapatrywanie wyrażone w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2015 roku, sygn. akt II CSK 237/14 (Lex 1661935), zgodnie z którym od chwili złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, bez względu na upływ terminu z art. 377 prawa upadłościowego, otwiera się termin do orzeczenia zakazu z art. 373 ust. 1 tego prawa w oparciu o przesłankę z pkt 1 tego przepisu, a termin prekluzyjny z art. 377 będzie mógł rozpocząć

bieg odpowiednio od dnia prawomocnego umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 tego prawa.

W przedmiotowej sprawie termin ten został zachowany. Wniosek o ogłoszenie upadłości uczestnika oddalony został w dniu 23 lipca 2015 roku, natomiast żądanie zakazowe wobec niego zgłoszone zostało do tutejszego Sądu w dniu 27 czerwca 2016 roku.

O orzeczeniu zakazu należało obwieścić w Monitorze Sadowym i Gospodarczym zgodnie z wymogiem określonym w art. 376 ust. 5 prawa upadłościowego, pokrywając tymczasowo ze środków Skarbu Państwa koszty tego obwieszczenia w wysokości 500 zł, a następnie zasądzić te koszty od zobowiązanego uczestnika.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik D. P. (1) zaskarżając go w części, a mianowicie w zakresie punktu 1. i 4.

Apelujący zarzucił zaskarżonemu postanowieniu:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, to jest:

a. art. 278 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń wymagających wiedzy specjalnej z zakresu ekonomiki przedsiębiorstw dotyczących oceny związku przyczynowego pomiędzy niezłożeniem przez uczestnika wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie ustawowym a skutkami niezłożenia tego wniosku w postaci obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa uczestnika oraz rozmiaru pokrzywdzenia wierzycieli;

b. art. 232 k.p.c. w związku z art. 3 k.p.c. w związku z art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego poprzez błędne uznanie, że wnioskodawca podolał obowiązkowi udowodnienia, iż wskutek niezłożenia przez uczestnika wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie ustawowym doszło do obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa uczestnika oraz do zwiększenia rozmiaru pokrzywdzenia jego wierzycieli;

c. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na wyprowadzeniu z całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego, przy braku innych dowodów, wniosków z niego niewynikających, to jest, że:

- uczestnik w chwili powstania podstaw niewypłacalności dysponował majątkiem firmowym o znaczącej wartości,
- majątek uczestnika w chwili powstania podstaw niewypłacalności mógł zostać przeznaczony na zaspokojenie wierzycieli w wyższym stopniu, gdyż jego wartość była niewątpliwie wyższa niż po kilkuletnim okresie dalszej jego kapitalizacji,
- skala pokrzywdzenia wierzycieli w związku ze złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości była dużo wyższa

- co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na przyjęciu, iż wskutek niezłożenia przez uczestnika wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie ustawowym doszło do zwiększenia obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa uczestnika oraz do zwiększenia rozmiaru pokrzywdzenia jego wierzycieli w porównaniu do sytuacji, gdyby wniosek taki został przez uczestnika złożony w terminie ustawowym;

1. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

a. art. 373 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego poprzez błędne zastosowanie i orzeczenie wobec uczestnika zakazu prowadzenia działalności gospodarczej pomimo braku spełnienia przesłanek orzeczenia tego zakazu w postaci obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa uczestnika oraz zwiększenia rozmiaru pokrzywdzenia wierzycieli wskutek zawinionego niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie ustawowym;

b. art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego poprzez uznanie, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uzasadnia przypisanie uczestnikowi winy w stopniu wysokim;

c. art. 373 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego poprzez orzeczenie wobec uczestnika zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w rozmiarze nieadekwatnym do stopnia winy uczestnika oraz skutków niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie w całości wniosku wnioskodawcy o orzeczenie wobec uczestnika zakazu prowadzenia działalności gospodarczej oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego, według norm przepisanych.

Apelujący wniósł nadto o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika jest częściowo uzasadniona, jednakże jedynie w zakresie czasu trwania orzeczonego wobec uczestnika zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia..

W zakresie kwestionującym spełnienie przesłanek do orzeczenia wobec apelującego zakazu prowadzenia działalności gospodarczej jego apelacja jest nieuzasadniona.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia wskazanych w apelacji przepisów postępowania stwierdzić należy, że są one nieuzasadnione.

Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy dokonał oceny całego zebranego materiału dowodowego i wywiódł z niego logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny w sprawie. Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy w całości aprobuje i przyjmuje za własne.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego na gruncie art. 233 § 1 k.p.c. przyjmuje się, iż wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie i rozważenie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów, mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (por. wyrok SN z dnia 26.06.2003 roku, V CKN 417/01, LEX nr 157326). Sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów, nie będzie zachowana, jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebrany w sprawie materiałem dowodowym (por. wyrok SN z dnia 9.12.2009 roku, IV CSK 290/09, LEX nr 560607).

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie naruszył dyspozycji przepisu art. 233 § 1 k.p.c., a ze zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym.

Biorąc pod uwagę zarzuty apelacji należy podnieść, iż stosownie do treści art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2171) dłużnika uważa się za niewypłacalnego, jeżeli nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań. Niewykonywanie wymagalnych zobowiązań stanowi samodzielną przesłankę uznania dłużnika za niewypłacalnego. Dla określenia stanu niewypłacalności nieistotne jest, czy dłużnik nie wykonuje wszystkich zobowiązań pieniężnych, czy też tylko niektórych z nich, nieistotny jest rozmiar niewykonywanych przez dłużnika zobowiązań. Nawet niewykonywanie zobowiązań o niewielkiej wartości oznacza niewypłacalność

dłużnika w rozumieniu powołanego przepisu. Dla określenia stanu niewypłacalności bez znaczenia jest też przyczyna niewykonywania zobowiązań; bez znaczenia jest tu okoliczność, czy dłużnik przez cały czas miał środki na spłacenie zobowiązań, czy deklarował ich spłacenie w każdym momencie, a także jakie okoliczności mogły zapłatę uniemożliwić (por. F. Zedler, Komentarz do art. 11 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, LEX; M. Kamińska - artykuł Rzeczypospolita PCD 2004/2/5; wyrok WSA w Łodzi z dnia 8 kwietnia 2011 roku, sygn. akt I SA/Ld 161/11, LEX 992066; wyrok WSA w Lublinie z dnia 29 stycznia 2008 roku, sygn. akt I SA/Lu 717/07, LEX 462713). Z kolei przepis art. 373 ust. 1 Prawa upadłościowego stanowi o możliwości orzeczenia zakazu tam określonego wobec osoby, która będąc do tego zobowiązana z mocy ustawy, nie złożyła w ustawowym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości (pkt 1. ust. 1 art. 373). Przepis ten determinuje zatem zakres ustaleń sądu w sprawie o orzeczenie zakazu wskazanego w tym przepisie, a w skrócie określanego jako zakaz prowadzenia działalności gospodarczej.

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy zobowiązany był zatem poczynić ustalenia co do stanu niewypłacalności dłużnika D. P. (2) oraz zaistnienia po jego stronie obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Ustaleń takich Sąd Rejonowy dokonał w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i wbrew twierdzeniom apelacji nie są one dowolne.

Kwestia zaistnienia niewypłacalności dłużnika nie budzi w zasadzie wątpliwości, sam dłużnik przyznał bowiem, że nie płacił swoich zobowiązań, a zobowiązań wobec wnioskodawcy nie regulował od 2012 roku. Odmiennie od stanowiska wnioskodawcy było natomiast stanowisko dłużnika w zakresie zaistnienia po jego stronie obowiązku zgłoszenia w tamtym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości i skutków niewystąpienia z takim wnioskiem. Przed odniesieniem się do tej kwestii przytoczyć należy na przepis art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego, który przy orzekaniu zakazu prowadzenia działalności gospodarczej wskazuje na konieczność uwzględnienia przez sąd stopnia winy dłużnika oraz skutków podejmowanych działań, w szczególności obniżenie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa upadłego i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli.

W tym miejscu podkreślić trzeba, iż ustalenie stanu niewypłacalności dłużnika oraz wpływu tego stanu na stopień pokrzywdzenia wierzycieli, jak również obniżenie wartości przedsiębiorstwa upadłego nie wymagało wiadomości specjalnych w postaci opinii biegłego. Wnioski takie Sąd I instancji mógł wyciągnąć na podstawie zaproponowanego mu materiału dowodowego złożonego zarówno przez wierzyciela jak i dłużnika poprzez porównanie sytuacji dłużnika z okresu, kiedy dysponował jeszcze jakimś majątkiem, mimo stanu niewypłacalności, a sytuacją dłużnika po kilku latach, kiedy majątku tego nie posiada, a pozostały mu wyłącznie niespłacone zobowiązania. Nie zasięgając zatem opinii biegłego Sąd Rejonowy nie naruszył przepisu art. 278 k.p.c. Jeśli zaś chodzi o przepis art. 232 k.p.c. to jest on adresowany do stron postępowania a nie sądu, więc Sąd Rejonowy nie mógł go naruszyć orzekając w niniejszej sprawie.

Reasumując w ocenie Sądu Okręgowego dokonując analizy i oceny materiału dowodowego Sąd Rejonowy nie przekroczył granic zasady swobodnej oceny dowodów zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie oparł się na dowodach z dokumentów załączonych do akt sprawy, wymienionych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, których wiarygodność nie była kwestionowana w toku postępowania sądowego. W tym miejscu wskazać trzeba na nieprawdziwość twierdzeń wnioskodawcy jakoby to działania podjęte przez wnioskodawcę doprowadziły do stanu całkowitej niewypłacalności dłużnika i niemożności spłaty przez niego zobowiązań. Z dokumentów dostarczonych przez samego D. P. (1) wynika bowiem, że okresie, kiedy zaprzestał on regulowania zobowiązań na rzecz wnioskodawcy, toczyły się wobec niego egzekucje komornicze z wniosków różnych wierzycieli prowadzone przez komornika sądowego w S. (egzekucja w sprawie KM 315/12 z wniosku Z. B. k. 74, egzekucja w sprawie KM 422/12 z wniosku tego samego wierzyciela k. 77, kolejna egzekucja z wniosku tego samego wierzyciela w sprawie KM 250/13 k. 78, egzekucja w sprawie KM 18/13 z wniosku M. K. k. 81, egzekucja w sprawie KM 1215/13 z wniosku (...)SA k. 98, egzekucja w sprawie KM 3102/13 z wniosku (...)SA k. 121).

Odnosząc się jeszcze do zarzutu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów (naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c.) i w konsekwencji popełnienia błędu w ustaleniach faktycznych podkreślić należy, że Sąd Rejonowy – wbrew twierdzeniom apelującego – nie czynił ustaleń w zakresie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa dłużnika w dacie

zaistnienia przesłanek niewypłacalności ani w okresie późniejszym, jak również ustaleń co do zwiększenia rozmiaru pokrzywdzenia wierzycieli dłużnika wobec niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Zarzucane Sądowi I instancji błędy w zakresie konstrukcji stanu faktycznego w istocie stanowią elementy oceny prawnej a nie elementy ustaleń faktycznych. W tym stanie rzeczy nie można podzielić zapatrywania apelującego o dokonaniu błędnych ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Natomiast kwestia wnioskowania prawnego na podstawie ustalonych faktów to kwestia ewentualnego naruszenia prawa materialnego, o czym będzie mowa w dalszej części.

Podsumowując, w świetle prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych nie budzi wątpliwości, że stan niewypłacalności uczestnika postępowania D. P. (1), dający podstawę do wystąpienia przez niego z wnioskiem o ogłoszenie upadłości wystąpił już w 2012 roku, nie później niż w pierwszej połowie 2013 roku (już od 2012 roku dłużnik zaprzestał płacenia swoich wymagalnych zobowiązań wobec wnioskodawcy i ZUS). A zatem uczestnik postępowania miał ustawowy obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, czego nie zrobił w ustawowym terminie, a co Sąd Rejonowy prawidłowo uznał za wyczerpującą przyczynę orzeczenia zakazu, wynikającą z przepisu art. 373 ust. 1 pkt. 1 prawa upadłościowego. Już bowiem sam fakt niedopełnienia ustawowego obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w sytuacji zaistnienia stanu niewypłacalności uczestnika postępowania, przy założeniu powszechnej znajomości normy prawnej nakazującej złożenie takiego wniosku dłużnikowi, który stał się niewypłacalny, zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury ocenić należy jako niedochowanie należytej staranności wymaganej od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego, którym jest uczestnik postępowania, wyczerpującej znamiona winy nieumyślnej w postaci niedbalstwa.

Tym samym za niezasadny uznać należało wywiedziony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego, to jest przepisu art. 373 ust. 1 pkt 1 i art. 373 ust.2 Prawa upadłościowego poprzez zastosowanie wobec dłużnika zakazu prowadzenia działalności gospodarczej mimo niespełnienia przesłanek do orzeczenia takiego zakazu. Ze wskazanych wyżej względów Sąd Okręgowy w pełni podziela pogląd wyrażony w zaskarżonym postanowieniu co do zaistnienia warunków określonych powyższym przepisem i zastosowania wobec dłużnika w przedmiotowej sprawie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej.

Zważywszy jednak na charakter fakultatywny orzeczenia zakazu, o którym mowa w art. 373 ust 1 pkt 1 Prawa upadłościowego, sąd winien przy podejmowaniu decyzji rozważyć każdorazowo stopień winy oraz skutki podejmowanych działań (zaniechań) osoby zobowiązanej, w szczególności obniżenie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa upadłego i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli.

Wbrew postawionemu w apelacji zarzutowi naruszenia art. 373 ust. 1 pkt 1 i art. 373 ust.2 prawa upadłościowego, Sąd Rejonowy zasadnie przypisał uczestnikowi postępowania znaczny stopień winy w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, zważywszy na okoliczność, iż stan niewypłacalności wystąpił już w 2012 roku a uczestnik postępowania, pomimo ciężącego na nim obowiązku nie złożył w ustawowym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. Na zmianę oceny winy i jej stopnia nie mogła w żadnym razie wpłynąć przedstawiona w apelacji dowolna hipoteza, że kontynuacja działalności gospodarczej przez uczestnika – mimo nieregulowania zobowiązań – mieściła się w granicach dozwolonego ryzyka gospodarczego i umożliwiała spłatę wierzycieli w przeciwieństwie do ogłoszenia upadłości. Uczestnik, niezależnie od nietrafnej oceny kryzysu w branży budowlanej oraz podejmowania działań zmierzających do wydobycia swej firmy z kłopotów finansowych, na które się powołuje, miał bezwzględny obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, czego zaniechał we właściwym czasie i nigdy nie zrobił.

Nie budzi wątpliwości, że niezłożenie tego wniosku w konsekwencji wpłynęło na pokrzywdzenie wierzycieli poprzez rosnące zadłużenie w następstwie zaciągania kolejnych zobowiązań. Bez wątpienia do takiego pokrzywdzenia doszło w przypadku wnioskodawcy, który nie uzyskał zaspokojenia swoich znacznych należności.

Jednakże oceniając skutki zaniechania uczestnika postępowania Sąd Okręgowy dostrzega, że intencją uczestnika nie mogło być celowe unikanie regulowania zobowiązań, skoro w miarę posiadanych środków dokonywał on częściowej spłaty niektórych swych wierzycieli. Okoliczność powyższą należało zatem uwzględnić przy ocenie stopnia

zawinienia zobowiązanego do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 371 ust. 1 pkt 1. i art. 373 ust. 2 prawa upadłościowego).

Sąd Okręgowy podzielając zatem stanowisko i argumentację Sądu I instancji co do konieczności, w okolicznościach niniejszej sprawy, zastosowania wobec uczestnika postępowania, sankcji przewidzianej w przepisie art. 373 ust. 1 pkt. 1 Prawa upadłościowego, uznał jednak, że sankcja zastosowana przez Sąd Rejonowy jest nadmierna. Wprawdzie stopień winy uczestnika jest wysoki, ale – jak wskazano wyżej – nie towarzyszył mu zamiar celowego unikania zobowiązań, a ponadto dłużnik zaprzestał generowania kolejnych zobowiązań rezygnując ostatecznie z dalszego prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, w brzmieniu wynikającym z przepisu art. 373 ust. 1 pkt 1 Prawa upadłościowego, na okres 3 lat spełni funkcję profilaktyczną wyrażającą się w ochronie uczestników obrotu gospodarczego, a przede wszystkim będzie wystarczającą sankcją wobec dłużnika, który naruszył reguły tego obrotu.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił pkt 1/ zaskarżonego postanowienia zmniejszając czas orzeczonego wobec D. P. (2) zakazu z lat 7 do lat 3.

W pozostałym zakresie apelacja uczestnika jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Jolanta Jachowicz Beata Matysik Iwona Godlewska